

מתניתין:

א. כל אחד עשר יום שאחר שבעת ימי הנידות, שראתה בהם דם, הרי היא בחזקת טהרה. לפי שאין רגילות האשה לראות דם בימי זיבה [ובגמרא יבואר למאי נפקא מינה].

ב. ישבה לה בימים הראויים לנדה, שבהם לט-א היא אינה מוחזקת בטהרה, ולא בדקה את עצמה כל יום בשחרית ובערבית [כמו שמחויבת אשה העוסקת בטהרות לבדוק עצמה בימים הראויים לנדה, כל יום, שחרית וערבית, כדי לברר שלא נטמאה על ידי ראיית דם, כמבואר במשנה לעיל, יא א] -

בין אם נמנעה מלבדוק כי שגגה, או נאנסה, ובין אם נמנעה כי הזידה, ולא בדקה, הרי היא טהורה. לפי שחיוב הבדיקה שלא בשעת וסתה הוא רק משום חומר הטהרות, והוא רק חיוב לכתחילה, ולא גזרו חכמים לטמאותה אם לא בדקה.

ג. אבל, אם חגיגע שעת וסתה, שביום זה היא מחוייבת בבדיקה כדי לברר שלא נטמאה, ועבר יום וסתה, ולא בדקה באותו יום, אף שלא ראתה ולא הרגישה ביציאת הדם, הרי זו טמאה. כיון שרגילה תמיד לראות דם ביום זה, הרי היא בחזקתה שגם הפעם ראתה בו דם, מבלי שתרגיש ביציאת

ג. זבה גדולה: אם ראתה דם בימי זיבה במשך ג' ימים רצופים, הרי היא 'זבה גדולה'. ודינה הוא, לאחר שפוסקת מלראות היא צריכה למנות שבעה ימים נקיים מדם, ואז יכולה היא לטבול, וליטהר.

לאחר שעברו י"א ימי זיבה, כאשר תתחיל לראות דם, ואפילו לאחר ימים רבים, הרי היא חוזרת שוב לתחילת נדותה, וטמאה ז' ימים, ואחריהם שוב י"א ימי זיבה. אבל כל זמן שלא ראתה, אינה חוזרת למנין ימי הנדה והזיבה.

ונמצא סדר הימים באשה הוא כך: בתחילת ראייתה יש לה 'שבעת ימי טומאת נדה', ולאחר מכן י"א ימים שדינם שהם ימי זיבה' [וטבע הנשים שלא מצוי שיראו דם בי"א הימים האלו].

לימים שלאחר ימי הזיבה קורין 'ימים הראויים לנדה', אף שהיא טהורה בהם, ואינה טמאה בטומאת הנדה, לפי שאם תראה דם בימים אלו, חוזרת היא שוב להיות טמאה בטומאת נדה, לכך קורין לימים אלו 'ימים הראויים לנדה'. (202)

ולאחריהם מונים שוב י"א ימי זיבה על אף שלא נטמאה עדיין בטומאת נדה, וכן לעולם חוזרים על עצמו ז' ימי נדה וי"א ימי זיבה במחזוריות קבועה, בזה אחר זה, ואינם תלויים בראייתיה כלל. וראה בהמשך, בהערה שבנוגע לנידון של הסוגיא שלפנינו, גם הרמב"ם מודה לשאר הראשונים.

202. זו היא שיטת רוב הראשונים. אבל לשיטת הרמב"ם [איסור"ב פרק ח, הלכות ט י] מונים את ימי הנדה והזיבה באופן אחר: משעת הראיה הראשונה, או מיום הוסת, כשיש לה וסת, מתחילים למנות שבעת ימי נדה ולאחריהן י"א ימי זיבה, ומיד לאחריהם מונים שוב שבעת ימי נדה, בין אם ראתה בהם דם ובין אם לא ראתה.

(203) הדם.

ד. רבי מאיר אומר: אם היתה במחבא, והניע שעת וסתה, ולא בדקה את עצמה ביום וסתה, בכל זאת הרי זו טהורה, מפני שהרדה מפסקת את הדמיון. ולכך, אף שהוא יום וסתה, לא חוששים שמא ראתה בו דם ולא הרגישה ביציאתו.

ה. וחזרת המשנה לדין הראשון, שכל י"א הימים הראויים לזיבה הרי היא בחזקת טהרה ואינה צריכה כלל לבדוק, ואומרת, שכל זה דוקא כשעדיין לא התחילה לראות דם. וכוללת המשנה בדין זה גם את דין הזב:

אבל "ימי הזב" שראה ג' ראיות, ומונה עתה שבעה ימים נקיים מזוב, ו"ימי הזבה", שראתה דם בתוך הימים הראויים לזיבה במשך ג' ימים רצופים, וצריכה עתה לשמור ז' ימים נקיים מדם, והיום של שומרת יום כנגד יום, שראתה בימי זיבה פחות מג' ימים, וצריכה לשמור יום אחד בנקיות, הרי אלו בחזקת טומאה, כל זמן שלא ביררו על ידי בדיקה שפסקו מלראות. כי משעה שהחלו לראות, הרי מעיין הטומאה שלהם נשאר בחזקתו שעדיין הוא פתוח, עד שיתברר בבדיקה שמעיין הטומאה כבר נסתם.

גמרא:

שנינו במשנה, שבאחד עשר ימים הראויים לזיבה הרי היא בחזקת טהרה.

ודנה הגמרא: למאי הלכתא? לענין מה אמרה המשנה הלכה זו שבי"א ימי זיבה הרי היא בחזקת טהרה?

אמר רב יהודה: לומר, שאינה צריכה בדיקה לטהרות, שחרית וערבית, בימים אלו. אבל בשאר הימים, אשה שעסקה בטהרות צריכה בדיקה כדי לברר שלא נטמאה על ידי ראיית דם, כמבואר במשנה לעיל דף י"א.

ומקשה הגמרא: והא מדקתני סיפא, ישבה ולא בדקה הרי היא טהורה, שהוא לשון דיעבד, מכלל זה אתה למד דלכתחלה בעיא בדיקה. ואם כן, אי אפשר לפרש שכוונת המשנה היא לפטור אותה מחיוב בדיקה!?

ומתרצת הגמרא כמה תרוצים:

א. סיפא של המשנה אינה עוסקת בימי זיבה, אלא אתאן לימי נדה. והכי קאמר: כל י"א יום של הימים הראויים לזיבה הרי היא בחזקת טהרה, ולא בעיא בדיקה. אבל בימי נדה בעיא בדיקה. ואם ישבה בימי נדה ולא בדקה, משום ששגגה, או נאנסה, ואפילו הוידה ולא בדקה - טהורה.

ב. רב הסדא אומר: לא צריכא משנתנו אלא לרבי מאיר, דאמר, אשה שאין לה וסת אפורה לשמש, כיון שיש לחשוש שמא תראה דם בשעת תשמיש. והכי קאמר: הני מילי, זה שאסורה אשה שאין לה וסת לשמש, זה רק בימי נדה. אבל בימי זיבה, בחזקת טהרה קיימא, ואין לחשוש שמא תראה בהם דם, אלא מותר לה לשמש

דאורייתא, ולכך אם עבר יום וסתה ולא בדקה, טמאה.

203. עיין תוספות דף ט א ד"ה הא ליכא, שהוכיחו כי התנא כאן סובר ש"ווסתות

בימים אלו.

ומקשה הגמרא: **אי הכי**, שיכולה לשמש ב"א הימים הראויים לזיבה, **אמאי אמר רבי מאיר** "אשה שאין לה וסת, **יוציא** אותה בעלה, **ולא יחזיר** אותה עולמית", גם לאחר שיהיה לה וסת!?

ומתרת הגמרא: טעמו של רבי מאיר שחייב את בעלה להוציאה, הוא משום שגזרו **דלמא אתיא לקלקולא בימי נדה**. שמה תשמש בימי נדה, ותראה דם בשעת תשמיש,

ומקשה הגמרא על רב חסדא, שהעמיד את המשנה באשה שאין לה וסת:

הא מדקתני סיפא: הניע שעת וסתה ולא בדקה, הרי היא טהורה. **מכלל זה אתה למד, דבאשה שיש לה וסת עסקינן?**

מתרת הגמרא: **חסורי מחסרא** בלשון משנתנו, **והכי קתני**:

אשה שאין לה וסת, **כל י"א יום הרי היא בחזקת טהרה, ושריא לבעלה**. וב"מי נדה" הבאים אחריהם, על אף שלא ראתה דם הרי היא **אסורה לבעלה**, כרבי מאיר, שמה תראה בהם דם, כיון שאין לה וסת קבוע.

במה דברים אמורים שאסורה לבעלה בימי נדה, **באשה שאין לה וסת**. אבל אם יש לה וסת, **מותרת לבעלה** גם בימי נדה. **וצריכה בדיקה לטהרות שחרית וערבית**,

ועל אשה זו שיש לה וסת, ממשיכה המשנה לומר: אם ישבה ולא בדקה, משום ששגגה, או נאנסה, ואפילו הזידה ולא בדקה בימים שאינם ימי וסתה, בכל זאת היא טהורה,

אבל, אם הניע שעת וסתה ולא בדקה - **טמאה**.

ומוסיפה הגמרא להקשות על רב חסדא שהעמיד את המשנה כרבי מאיר: **הא מדסיפא** של המשנה **רבי מאיר** היא, כמו ששינו בה "אמר רבי מאיר, אם היתה במחבוא", משמע שרק הסיפא היא כשיטת רבי מאיר, אבל **רישא**, לאו רבי מאיר היא!

מתרת הגמרא: **כולה רבי מאיר היא**. והכי קאמר: **אם לא היתה במחבוא, והניע שעת וסתה ולא בדקה - טמאה**, שהרי היא בחזקתה שודאי ראתה דם. אבל אם היתה במחבוא, טהורה. **שרבי מאיר אומר: אם היתה במחבוא והניע שעת וסתה ולא בדקה - טהורה**, שחרדה מפלקת את הדמים. ונמצא, שאת כל המשנה אפשר להעמיד כשיטת רבי מאיר.

ג. **רבא אמר**: זה שאמרה המשנה שבמשך אחד עשרה יום הראויים לזיבה הרי היא בחזקת טהורה, **בא לומר לך**, שבאותם י"א יום אם ראתה בהם דם היא **אינה מטמאה מעת לעת**. לפי שהרי היא כמו אשה מסולקת דמים, שאין חוששים לה שמה השתהה הדם לפני יציאתו החוצה בבית החיצון, ולכך אינה טמאה אלא משעת ראייתה. אבל סתם אשה שראתה דם, חוששים לה שמה הדם יצא מהמקור יום אחד לפני שראתה אותו, ולכך מטמאים את כל הטהרות שנגעה בהם ביממה האחרונה, וכמבואר במשנה לעיל דף ב א.

מיתיבי לרבא ממה ששינונו: **הנדה, והזבה, והשומרת יום כנגד יום, והיולדת - כולן מטמאות מעת לעת**. והרי ראייתה הראשונה

החדש, להפלגת כ' יום, שאינו וסת קבוע. וגם אם שינתה פעמיים ליום כ', זה וזה אסורין. כל עוד לא שינתה וסתה הקודם ג' פעמים, הרי היא חוששת גם לוסתה הקודם הקבוע, וגם לוסתה החדש, שאינו קבוע.

ואמרת לן עלה: אמר רב יהודה אמר שמואל: לא שנו במשנה שתיתכן קביעות וסת להפלגת ט"ו יום, אלא באופן שהפלגת ט"ו יום היא הפלגה לטבילתה, שרגילה לראות דם לאחר ט"ו ימים מטבילתה, שהן, ביחד עם שבעת ימי נדה, הפלגת כ"ב יום לראיתה.

דחתם, באופן זה, יום ראייתה בימי נדתה קאי לה. שכבר עברו י"א ימי זיבה, ויתכן עתה לקבוע וסת בימים אלו, ולכך גם אם שינתה פעם אחת ליום כ"ז [שהוא יום כ' לטבילתה] עדיין עליה להמשיך לחשוש לוסתה הקודם הקבוע, עד שתעקרנו ג' פעמים.

אבל, אם היתה רגילה לראות ביום ט"ו לראיתה, דבימי זיבתה קאי, שהרי ימי זיבה נשלמים רק לסוף י"ח יום מהראיה, לא קבעה וסת, ואינה צריכה לחשוש לו כוסת קבוע, כיון שאין לקבוע וסת קבוע לפי ראייה בימי זיבה.

אמר רב פפא: אמריתא לשמעתא, שאין האשה קובעת וסת בי"א ימי זיבה, קמיה רב יהודה מדסקרתא: ושאלתי אותו כן: אמנם מקבע לא קבעה וסת בימי זיבה, ואין צורך לעקור אותו ג' פעמים.

של הזבה ושל שומרת יום כנגד יום, היא בתוך י"א ימי זיבה, ובכל זאת מבואר בברייתא שמתמאה מעת לעת?

ומסקינן: אכן תיובתא!

ד. רב הונא בר חייא אמר שמואל: דין המשנה שכל י"א יום היא בחזקת טהורה, בא לומר שאינה קובעת לה וסת בתוך ימי זיבתה.

והיינו, שאם תראה בתוך ימי זיבה, לא יצטרפו ראיותיה אלו לקביעת וסת. וכגון אשה שראתה דם שלש פעמים בהפלגה של ט"ו יום בין ראיה לראיה, לא תקבע וסת להפלגת ט"ו יום, שהרי הראיה השניה היא בתוך י"א ימי זיבה. וכיון שימים אלו הם ב'חזקת טהרה', שאין רגילות לראות בהם דם, (204) נחשבת ראיה זו כראיה מקרית, ואי אפשר לצרפה לראיות אחרות לקבוע על פיה וסת, המוכיחה שטבע ראייתיה לבוא בהפלגת ט"ו יום.

אמר רב יוסף: לא שמייע לי הא שמעתתא דאמר שמואל, שאין האשה קובעת וסת בי"א יום הראויים לזיבה!

אמר ליה אביי: את, אתה עצמך אמרת ניהלן, ואהא אמרת לן, על מה ששנינו במשנה לקמן: היתה למורדה להיות רואה יום ט"ו [בהפלגה], ושינתה ליום כ' [בהפלגה], זה וזה אסורין לשמש. דהיינו, שחוששת בפעם הבאה גם ליום וסתה הראשון, שהורגלה בו לראות להפלגת ט"ו יום, ויש לו דין של וסת קבוע, וגם ליום וסתה

שהיא מסולקת מדמים בי"א ימי זיבה.

204. מבואר בגמרא לקמן דף סח ב, שהטעם שאין אשה קובעת וסת בימי זיבה, הוא משום

כ"ו, הכוונה היא ליום כ' לטבילתה, ומתכוונת המשנה לומר שהיא שינתה ליום כ"ז לראייתה.

דהיינו, ששינתה ולא ראתה ביום כ"ב לראייתה, אלא איחרה חמשה ימים, וראתה ביום כ"ז לראייתה. ובמקרה כזה, כאשר היא חוששת אחר כך לוסתה הקבוע להפלגת כ"ב יום, והיא מונה כ"ב יום החל מיום כ"ב הקודם [שהיתה אמורה לראות בו את הראייה הקודמת], הרי היא מתחילה למנות חמשה ימים לפני יום כ"ז [שראתה בו בפועל], ועוד שבעה עשר יום מיום ראייתה בפועל,

נמצא, רכי הררי ואתו עשרין ותרתי, כאשר יחזרו ויבואו עשרים ושניים יום שהם פרק הזמן לחזרת יום הוסת הקבוע שצריכה לחשוש לו, קיימא לה יום הוסת הזה בתוך י"א ימי זיבתה, שהרי עד שמונה עשר יום

אבל עדיין יש להסתפק: מיחש, מהו דניחוש לה פעם אחת, על אף שהוא בימי זיבתה, וכדין וסת שאינו קבוע? (205)

אישתיק רב יהודה מדסקרתא, ולא אמר ליה ולא מידי.

אמר רב פפא: נחזי אנן! הרי שנינו במשנה לקמן: היתה למורה לחיות רואה ליום ט"ו, דהיינו להפלגת ט"ו יום, ושינתה להפלגת יום כ' - זה וזה אפורין.

ב-לט-ב ואמר רב יהודה אמר שמואל: לא שנו במשנה שתיתכן קביעות וסת להפלגת ט"ו יום, אלא בהפלגת ט"ו יום לטבילתה, שרגילותה לראות דם ט"ו ימים מליל טבילתה, שהן, בתוספת שבעת ימי נדה שלפני הטבילה, הפלגת כ"ב יום לראייתה.

וגם המשך המשנה, שאמרה "ושינתה ליום

יום.

וברשב"א תירץ, שרק באופן שלא ראתה ביום הוסת אלא איחרה את ראייתה ליום אחר, סובר רב הונא שאין מונים את ההפלגה הבאה מיום הוסת אלא מיום ראייתה האחרונה, ואז אכן לא יתכן לחשוש לוסת בימים הראויים לזיבה. אבל באופן שכן ראתה ביום הוסת, אלא שהקדימה וראתה שוב עוד ראייה נוספת, מודה רב הונא שמונים את ימי ההפלגה מיום וסתה, דהיינו, מהראייה הקודמת שהיתה בזמן הווסת, ולא מהראייה האחרונה. ובאופן זה יתכן שיפגע יום וסתה בימי זיבה [והוא כשיטת הט"ז בסימן קפ"ט ס"ק י"ח עיין בהערה לקמן].

וצריך ביאור מדוע לא ניחא להם לראשונים, להעמיד את ספיקו של רב פפא באופן שקבעה וסת לימי החודש, שבאופן זה ודאי יתכן שיום

205. נחלקו רש"י ותוספות באיזה מקרה נסתפק רב פפא. רש"י פירש שמדובר באופן שקבעה וסת ב"ימי זיבה" [כגון שראתה ג' פעמים להפלגת ט"ו יום], וספיקו של רב פפא הוא האם צריכה לפחות לחשוש פעם אחת ליום ט"ו שיבוא. אך התוספות פירשו שמדובר באופן שקבעה וסת רגיל ב"ימי נדה", וספיקו של רב פפא הוא באופן שיום הוסת שאמורה לראות בו פוגע הפעם הזאת בתוך ימי זיבה, האם צריכה לחשוש לו. וכן פירשו הרמב"ן והרשב"א.

ולפירוש זה הקשו הראשונים, שלפי רב הונא, הסובר בהמשך הגמרא שבוסת להפלגת ימים מונים לעולם את ימי ההפלגה מיום שראתה בו את ראייתה האחרונה, איך יתכן כלל שיום הוסת של ימי נדה, שהוא להפלגת י"ט ימים לפחות, יפגע בתוך ימי זיבה, שהם, בהכרח, רק עד י"ח